

گۆرینی ناوی پێشمه‌رگه‌ی کوردستان بۆ پاسه‌وان و

نه‌ینیه‌ شاراوه‌کانی ته‌عریب

گریمانه‌ و بۆچون

ناسۆ بیاره‌یی

2007-2-28 سوید

assobyari@yahoo.com

عهره‌بی داگیرکەر له بهر ئه‌وه‌ی دڵنایه‌یه‌ که باشووری کوردستان به‌شیک نیه‌یه‌ له خاکی موسڵمانی عهره‌بی، هه‌میشه‌ له پیلانی ئه‌وه‌دایه‌ که خاله‌ سووره‌کانی نه‌ته‌وه‌ی کورد پێشیل بکات و بیان به‌زینیت. خه‌مساردی له گێرانه‌وه‌ی که‌رکوک و ناوچه‌کانی تر بۆ سه‌ر باشووری کوردستان و داوای لێ نه‌بووردن له گه‌لی کورد له سه‌ر شالای ئه‌نفال، ئه‌و راستیه‌ ده‌سه‌لمێن که تا چه‌ند عهره‌ب به (نه‌ته‌وه‌و حکومه‌ته‌وه‌) دژی گه‌لی کوردن و چاویان بریوه‌ته‌ باشووری کوردستان. هه‌مان بۆچونی گه‌لی فارس و تورک، که بوونی کوردستان له فهره‌هنگی ئه‌واندا نیه‌یه‌.

کاربگه‌ری ناوی پێشمه‌رگه‌ له سه‌ر ئاستی کوردستان و عێراق، گۆرینی ناوی پێشمه‌رگه‌ که جیگه‌یه‌کی پێرۆزی هه‌یه‌ له میژووی کورد و ره‌گی داکوئیوه‌ له کۆمه‌لگه‌ی کوردی، کام نه‌ینی له ده‌ربهرین و سووربوون له سه‌ر ئه‌و پرۆسه‌یه‌ (گۆرینی ناوی پێشمه‌رگه‌) له خۆی هه‌شارداوه‌، پێوه‌ندی نیوان مانه‌وه‌ی ناوی پێشمه‌رگه‌ وه‌کو پێشمه‌رگه‌ چ کاربگه‌ریه‌ک ده‌بینیت له سه‌ر دیده‌ و تیروانینه‌کان؟

عهره‌ب که نه‌ته‌وه‌یه‌کی سه‌رده‌سته‌ و کورد وه‌کو کۆبێله‌ سه‌یرده‌کات، به هه‌موو هه‌یزیه‌وه‌ ده‌خواریت باشووری کوردستان هه‌میشه‌ به لکاوه‌یه‌ی به‌یانیته‌وه‌ و گه‌لی کوردیش ته‌عریب بکات. هه‌ولدانی گۆرینی ناوی که‌رکوک به‌ شاری تهمیم، گۆرینی جه‌زنی نه‌رۆز به‌ (عید الشجره‌) و باشووری کوردستان به‌ شیمالی عێراق باشتترین نمونه‌ن. گریمانه‌کان لێرده‌ ئه‌و پرسه‌ دروست ده‌کهن، که نایا، مانه‌وه‌ی ناوی پێشمه‌رگه‌ وه‌کو پێشمه‌رگه‌، کام زیان له نه‌ته‌وه‌ی عهره‌ب ده‌دات! ئه‌گه‌ر عهره‌ب پێشمه‌رگه‌ وه‌کو هه‌یزیکێ دوژمن سه‌یر نه‌کات بۆ هه‌ول ده‌دات ناوی بگۆریت! راستی له‌وه‌ی دایه‌ که چه‌ندان ساله‌، پێشمه‌رگه‌ به‌رگری له باشووری کوردستان ده‌کات و دژی سوپای داگیرکه‌ری عێراق شه‌ر ده‌کات. نایا عهره‌ب ئاماده‌یه‌ ناوی فیدائیه‌کانی فله‌ستین بنیت پاسه‌وان؟ یان شاری قودس بکات به‌ ئورسه‌لیم؟ وه‌لام نه‌خه‌یر، که‌واته‌ گۆرینی ناوی پێشمه‌رگه‌ بۆ پاسه‌وان کۆمه‌لێک نه‌ینی شاراوه‌ی تی ناخه‌ن کراوه‌:

عهره‌به‌ شوقینسته‌کان بۆ له باربردنی هه‌یزی پێشمه‌رگه‌ی کوردستان و کردنیان به‌ یه‌کتیک له هه‌یزه‌ ناساییه‌کانی عێراقی عهره‌بی، بۆ بوچه‌لکردنه‌وه‌ پێرۆزی ناوی پێشمه‌رگه‌، هه‌ولی ئه‌وه‌ ده‌ده‌ن ناوی پێشمه‌رگه‌ بگۆرن، نه‌ک له به‌ر ئه‌وه‌ی ناویکی کۆنه‌ و ناگونجیت، ئه‌گه‌ر ناوی پێشمه‌رگه‌ کۆن و بێ مانا بیت، ئی خۆ ناوه‌کانی موجهاد و ئه‌سحابه‌ش به‌ سه‌ده‌ها ساله‌ به‌شیکن له فهره‌هنگی عهره‌ب و ئیسلام و باویان نه‌ماوه‌! نایا که‌سیک یان لایه‌تیک ده‌توانیت داوای گۆرینی ئه‌و ناوانه‌ بکات و بلێت ئه‌وانه‌ پێوه‌ندیان به‌ تیرۆره‌وه‌ هه‌یه‌ و عهره‌ب بێ ده‌نگ بیت؟ نه‌خه‌یر. که‌واته‌ هه‌ولدان بۆ سرینه‌وه‌ی هه‌ماکانی گه‌لی کورد، له سه‌ر چاوه‌یه‌کی ره‌گه‌سته‌پرستانه‌وه‌ له دایک بوون، نه‌ک به‌سه‌رچوون به‌ هۆی کات و سه‌رده‌مه‌وه‌.

گریمانه‌یه‌کی گرنگی تر، که پێچه‌راوه‌ته‌ گۆرینی ناوی پێرۆزی پێشمه‌رگه‌وه‌، ئه‌وه‌یه‌ که هه‌یزی پاسه‌وانانی کوردستان ده‌بیت ته‌نها ئه‌رکی به‌رگری بیت، که له هه‌مان کاتدا هه‌شتا زۆر به‌شی باشووری کوردستان داگیرکراوه‌ و عهره‌ب به‌ خاکی کوردیان دانانیت. لێرده‌ مه‌به‌ستی نه‌ته‌وه‌ی سه‌رده‌ست ئه‌وه‌یه‌، که ئه‌و هه‌یزه‌ له هه‌یزیکێ ئه‌کنیفه‌وه‌ بکات بۆ هه‌یزی ته‌مه‌ل و بێ که‌لک که نه‌توانیت به‌رگری پێرۆزیه‌کانی نه‌ته‌وه‌ی کورد بکات و وه‌کو هه‌یزیکێ روکه‌شی بیت.

گریمانهی سێیه، بهستنهوهی بودجه و موچهی هیزی پاسهوانانی کوردستان (پیشمه‌رگه‌ی جاران) به بودجه‌ی سوپای داگیرکهری عه‌ره‌بی عێراقه‌وه، که ده‌بێته هۆی نه‌جای وابه‌سته‌یی نه‌و هیزه و نه‌مانی سه‌ره‌خۆبی له بریاری چاره‌نووسازدا پێوه‌ندیدار به نه‌ته‌وه‌ی کورده‌وه. لێره‌دا داگیرکهر سه‌ر له‌نوێ ئامانجی خۆی ده‌پیکێت به دروستکردنه‌وه‌ی هه‌مان هیزی فورسان و جه‌حافله‌کانی (جاشه‌کانی) سه‌رده‌می سه‌ددام، که‌وه‌کو ئامیرێکی سوپایی له لایهن عه‌ره‌مه‌وه بو ئه‌فاله‌کردنی کوردستان سا‌لی 1988 به کارهاتن.

گریمانه‌ی به‌ستنه‌وه‌ی هزری عێراقچه‌تی، به هۆی گۆرینی ناوی پیشمه‌رگه بو پاسهوانانی کوردستان، نه‌گه‌ر وشه‌ی کوردستانه‌که‌ش نه‌سه‌رینه‌وه. نه‌و هیزه که بوو به به‌شیک له سوپای عێراق، ده‌بێت ئاماده‌ش بێت به‌رگری له خاکی عه‌ره‌ب بکات، نمونه‌ی نارده‌ی پیشمه‌رگه بو شاری به‌غدا که یه‌کیک له و ئه‌رکانه‌یه، که ده‌بێت پاساوانان پاسهوانی هه‌موو عێراق بن، به‌تایه‌تی یه‌کیکی خاکی عه‌ره‌ب.

که‌واته گۆرینی ناوی پیشمه‌رگه جیاوازی نیه له گۆرینی ناوی که‌رکوک یان هه‌رشاریکی تری کوردستان بو ناویک که داگیرکهر هه‌لی بیژیریت، بو نمونه بو تامیم یان گۆرینی ناویکی کورده‌ی بو ناویکی عه‌ره‌بی (هه‌یوا بو ئه‌مل) هه‌ردوکی ده‌رژینه‌خانه‌ی ته‌عه‌ریبه‌وه و هه‌ول‌دانه بو له نه‌و برده‌ی نه‌ته‌وه‌ی ژیر ده‌ست. به‌لام نه‌گه‌ر گۆرینی ناوی پیشمه‌رگه یان هه‌ر هه‌یما و پیرۆزیکه نه‌ته‌وه له سه‌ر بنچینه‌ی ره‌زامه‌ندی و په‌سه‌ندکردنی په‌رله‌مانبیت، نه‌وه نه‌و کاته ده‌بێته پرۆسه‌یه‌کی سه‌روشتی نه‌و نه‌ته‌وه‌یه و نه‌و ناوه تازه‌یه هه‌مان پیرۆزی خۆی ده‌به‌خشیت. بۆیه نه‌مه‌رۆ ئه‌رکی نوینه‌رانی کورده، که ده‌بێت ووریا بن و نه‌و جو‌ره به‌یارانه‌یان له ووتوێژ له گه‌ل داگیرکهرانه به سه‌ر د تینه‌په‌ریت.

سه‌رچاوه

وینه‌ی سارا‌ی شه‌ریفی

نه‌و وینه‌یه له‌م ساینه‌وه و مرگه‌راوه: <http://www.bireweri.net/shiler%20u%202pm.htm>